

**SINT-DENIJSPLEIN, EEN TRILOGIE
MARVELD EN PAARDENRENBAAN
DEEL III: 1881 - 1913**

**VOOR U VERZAMELD UIT 31 600 EDITIES VAN DE
GAZETTE VAN GENT**

*** De term “trilogie” verwijst naar het drievoudig gebruik van het plein door de jaren heen, samengevat in vijf afleveringen, waarvan hier de derde.*

3 juli 1881

Naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van de onafhankelijkheid van België worden ook te Gent feestelijkheden ingericht. Zondag 10 en dinsdag 12 juli worden op het Sint-Denijsplein om 2 uur bijzondere paardenloopstrijden gehouden, ingericht door de *Maatschappij tot Aanmoediging van de Paardenlopen en de Paardenkweek in Vlaanderen*.

Op 17 juli om 10 uur kan men aldaar krijgsoefeningen in het vuur bijwonen door de jagers-verkenneren en de ruitery van de burgerwacht. Idem op 12 september.

10 juli 1882

Het getal bookmakers bij de paardenloopstrijden te Sint-Denijs vermeerderd alle jaren. Een nieuwigheid is de oprichting van een tent waar niets anders wordt verkocht dan champagnewijn. De ondernemer maakte goede zaken.

Men bemerkte buitengewoon weinig schone rijtuigen. Het ongunstig weder is zeer nadelig geweest voor de personen die op het plein fruit, eetwaren en drank verkopen en reeds van ‘s morgens daarheen trekken om er hun kraam op te richten.

11 juli 1883

Heel Gent gaat tegenwoordig naar de paardenloopstrijden te Sint-Denijs. Om er zich een denkbeeld van te vormen hoeveel volk er zich gisteren heen heeft

begeven zal het voldoende zijn te zeggen dat de terugkeer van de rijtuigen naar de Kortrijksepoort ongeveer twee uren heeft geduurd. Men heeft 772 rijtuigen van alle slag geteld. Het weder was zeer gunstig en bij de dames heeft men zeer rijke en smaakvolle toiletten opgemerkt.

Er werden veel weddenschappen aangegaan. Vooral de prijs van de stad en het groot *criterium* werden hevig betwist door paarden die reeds meermaals in grote loopwedstrijden eerste prijzen wegdroegen.

In de *steeple chase* zijn twee jockeys van hun paard gevallen. De eerste kon er terug opspringen. Een paard dat gespannen was in een tandem is in volle draf naar het midden van het plein gelopen en heeft heel het rijtuig aan stukken geslagen. Doordat het ledig was werd gelukkig niemand gekwetst.

26 mei 1886

Eergisteren had op het Sint-Denijsplein de voetbalwedstrijd plaats tussen de *Sport Pédestre* van Antwerpen en de maatschappij *Les Jeunes Emulateurs* van Gent. De Gentenaars waren in twee jachten de overwinnaars, maar zij hadden een groot voordeel op hun tegenstrevers doordat deze niet in getal waren opgekomen.

14 juli 1886

Zondag begaf men zich tijdens de kermis naar de loopstrijden te Sint-Denijs ofwel naar de terugkeer van de koersen buiten de Kortrijksepoort.

Er bleef geen paard of rijtuig van welke vorm ook in de stad. Het reed al naar Sint-Denijs en de paardenlopen van gisteren zullen niet licht uit het geheugen van de toeschouwers gaan.

Het was een dag van ongelukken. Na de derde loop liet zich in de tribune aan twee frank een geweldig gekraak horen. Eensklaps stortte een bank in met al de toeschouwers die er zich op bevonden. Eén van hen werd met een gebroken been opgenomen en na de eerste zorgen naar huis overgebracht.

In de *steeple chase* zijn drie paarden gevallen: *Saucisse* van de heer Hansen, *Bosquet* van de heer Clark en *Matador II* van Harry Reeves, die met een gebroken schouder naar de passage terugkwam.

J. Clark, de jockey-entraineur van de heer baron Van Loo, moest met gekneusde schedel naar het gesticht van de Zusters van Maria worden overgebracht. In zijn val met *Bosquet* over *Matador II* was een ander paard hem op het lijf gesprongen, de ene poot op de schouder en het hoefijzer van de andere stond hem op het oog geprint. Hij is later overleden.

13 juli 1887

De dinsdag is de voornaamste dag voor de paardenwedstrijden te Sint-Denijs. Wie niet naar de koersen gaat of rijdt begeeft zich 's namiddags naar de Kortrijksepoort om de terugkeer te zien, zodat om 5 uur heel Gent uit is. Er waren echter weinig schone rijtuigen te bewonderen. Vele rijke lieden die paarden en rijtuigen hebben, begeven zich in huurkoetsen naar de rennen. Gedurende de wedstrijden reden drie rijtuigen van de paardentram gestadig heen en weer tussen de Korenmarkt en de Kortrijksepoort. Dat was zeer onaangenaam en hoogst gevaarlijk voor voetgangers en rijtuigen. Wij hebben daarover horen klagen.

17 juli 1889

De bookmakers hebben op het Sint-Denijsplein niet mogen werken. Zij boden het comiteit van de paardenloopstrijden 1500 frank aan, met waarborg niet te worden gestraft. Het comiteit heeft dit geweigerd en de bookmakers hebben het plein verlaten.

13 april 1890

Gisteren heeft rond 9 uur 's morgens op het plein van Sint-Denijs het paard van een officier der lansiers zijn ruiter uit het zadel geworpen en is daarna in volle vaart in de richting van *De Sterre* gestormd. Aan de statie Gent-Sint-Pieters is het tegengehouden geworden door de dienstdoende barreelwachter Alfred Caron.

Deze daad van moed en zelfopoffering verdient een goede beloning, want het paard had grote ongelukken kunnen veroorzaken indien het op een trein had toegesprongen of de stad was ingelopen.

19 maart 1893

De stedelijke raad heeft het ontwerp van beplanting van het Sint-Denijsplein aangenomen voor een totaal krediet van 1200 frank. De heer Paul Fredericq stemde tegen omdat het volgens hem van zeer weinig belang is voor het publiek, te weten of er op het plein veel of weinig bomen staan.

10 mei 1893

Donderdag laatst zijn drie onbekende ruiters van de *Paper Hunt* op het Sint-

Denijsplein bij de terugkeer in volle draf over het aardappelveld van de landbouwer Isidoor Schinkel gereden. Ze hebben er voor 40 frank schade veroorzaakt.

20 december 1893

In de zitting van de stedelijke raad ontstond een nieuwe discussie over het al dan niet verschaffen van een toelage aan de maatschappij van de paardenkoersen.

De heer Dauge - Ik vraag de afschaffing van de toelage. De speelhuizen worden verboden, maar de paardenkoersen welke echte speelholen zijn waar het bedrog als meester heerst, worden aangemoedigd. Het is onwaardig een instelling te ondersteunen welke aanleiding geeft tot zulk een schandelijk bedrog.

De wijk van de Kortrijksepoort waar de koersen veel nering bijbrengen, zou men door andere gemakkelikheden kunnen schadeloos stellen. Ik wil liever de 3000 frank bij het krediet van de gemeentefeesten zien voegen.

De heer Bruneel - Ik bestrijd dit voorstel. Alles wat het spelen betreft is waar, maar men speelt ook bij de regatten, de wielrijderskoersen en de vluchten met prijsduiven. Men zou nergens nog toelagen mogen verlenen. Het kwaad zal met of zonder ondersteuning blijven bestaan.

Van heel ons feestenprogramma is de toelage voor de koersen de kleinste som welke zoveel verkeer en nering veroorzaakt en zoveel vreemdelingen naar Gent lokt. Schaffen wij die af, dan zal de koersenmaatschappij haar dagen veranderen en verliest ons feestprogramma één van zijn grootste aantrekkelikheden, hoe weinig sympathie wij ook voor de zaak hebben.

Als feestelikheden hebben wij te Gent niets anders dan de foer en de gemeentekermis en het is de eerste welke de tweede betaalt. Laat ons dus behouden wat we hebben.

De heer burgemeester - Door het stemmen van het voorstel van de heer Dauge zal niets verkregen zijn, noch onder zedelijk opzicht aangezien het kwaad zal blijven bestaan, noch onder financieel opzicht, want de uitgave blijft dezelfde.

Het zal onmogelijk zijn het vertier in de wijk van de Kortrijksepoort door andere feesten te vervangen. De koersen trekken duizenden belangstellenden. Zeer velen gaan te voet of met de diligences welke talrijk rijden. Doordat de toegang tot het plein gratis is gaan alle standen er heen om de koersen te zien. Het voorstel van de heer Dauge werd verworpen met 21 stemmen tegen 3.

11 juli 1894

Het bestuur van de maatschappij welke te Sint-Denijs de koersen inricht heeft de dwaze maatregel getroffen, de drukpers van de dagbladen in de Nederlandse taal niet meer uit te nodigen wegens de gegronde kritiek aangaande weddenschappen, de toenemende wreedheid tegen zwakkere koerspaarden en het eentalig Frans gedoe.

De kleingeestigheid van deze maatschappij zal iedereen in het oog springen. Wij zullen voortaan de loopstrijden noch aankondigen, noch er de uitslagen van geven.

Het is niet door een groot deel van de pers van zich te verwijderen dat de belangstelling van het publiek voor hun koersen zal worden opgewekt. Dat zal alleen voor gevolg hebben dat het verval van dit soort van vermaken nog meer zal bespoedigd worden.

2 januari 1897

In de zitting van 31 december werd onder de leden van de stedelijke raad andermaal geredetwist over de toelage van 3000 frank voor de paardenlopen.

De heer De Baets - Ik zal tegen de toelage blijven stemmen omdat de koersen een aanlokking zijn tot het spel dat reeds de ondergang van zovele personen heeft veroorzaakt. Daar ik echter niet wil dat dit in het nadeel van de belanghebbenden van de Kortrijksepoort zal zijn, stel ik voor de 3000 frank te gebruiken om tijdens de zomer in het park buitengewone feesten in te richten.

De heer de Hemptinne - Ik verdedig de toelage en wijs als zedenbedervend vermaak op de volksbals van de kermis, welke men dan ook zou moeten afschaffen.

De heer Lauwers - Ik stem voor. De koersen zijn niet slechter dan het duivenmelken, dat zoveel ellende brengt onder de werkersklasse.

De heer Van Beveren - Ik ben voorstander van het maandelijks inrichten van een groot feest in het park van de citadel.

De heer Bruneel - Ik wijs op een grote tegenstrijdigheid in die kwestie. Men verwerpt enerzijds de koersen omdat ze zedenbedervend zouden zijn voor het volk en anderzijds wil men ze op het feestprogramma van de kermis vermelden!

Uiteindelijk werd de toelage verworpen met 25 stemmen tegen 14. De 3000 frank worden bij de algemene toelage voor de gemeentekermis gevoegd.

22 januari 1897

Aangezien de stemming van de Gentse gemeenteraad de toelage aan de koersen van de stad onttrekt, heeft het comiteit van die maatschappij in haar zitting van 17 januari besloten dit jaar geen loopstrijden op het Sint-Denijsplein te zullen geven.

24 januari 1897

Alle hoop op de herinrichting van de paardenkoersen schijnt nog niet verloren te zijn. De petitie van de Kortrijksepoort is reeds met 4000 handtekens bekleed.

Ook onder de huurhouders is een verzoekschrift in omloop gebracht en alles zal voor de aanstaande zitting van de gemeenteraad aan de schepenen worden gezonden, om te vragen terug te komen op de stemming.

Van de andere kant is een afvaardiging van de *Vrijen Burgersbond* bij de heren Vanden Hecke de Lembeke en Lippens gegaan die aan het hoofd staan van de maatschappij der koersen. De beide heren hebben beloofd dat de lopen zullen plaatshebben, indien de raad op zijn stemming terugkeert.

Het is te wensen dat de zaak tot een oplossing zal worden gebracht in het voordeel van de Gentse handel. De nering heeft het reeds lastig genoeg.

11 maart 1897

In de zitting van de stedelijke raad werd de herstelling van de toelage aan de koersenmaatschappij ter sprake gebracht. Er ontstond een verwarde discussie over de wijze van stemming. De heren Thibbaut en Eylenbosch verlangden niet tegen te stemmen en wilden dat zij aanzien werden als afwezig.

Acht leden vroegen tegelijk het woord en legden op hun manier de gemeentewet uit. Verscheidene uitroepen kruisten zich: "*Steekt u onder de tafel!*"..."*Gaat heen!*"

Na een gekrakeel van tien minuten verlieten de heren Thibbaut en Eylenbosch uiteindelijk de zitting en werd er tot de stemming overgegaan.

Heel de radico-socialistische groep en de heren De Baets en Hallet stemden tegen de herinvoering. De heer Casier onthield zich. De toelage werd met 18 stemmen tegen 16 en 1 onthouding hersteld.

3 april 1897

De maatschappij van de paardenloopstrijden te Sint-Denijs heeft het gemeen-

tebestuur verwittigd dat zij haar koersen op het plein zal blijven geven.

9 juli 1897

Ter gelegenheid van de paardenlopen wordt tussen de Korenmarkt en het koersplein een bijzondere dienst ingericht met *tramcars* van de vervoersmaatschappij De Pauw op zondag 11, dinsdag 13 en donderdag 15 juli.

Vertrekken om 12 uur 30, 1 uur, 1 uur 30 en 2 uur, zonder stilstand onderweg. Terug na afloop van de koersen. Prijs 50 centiemmen.

3 mei 1898

Woensdag zal de *Cercle Equestre* een *Paper Hunt* inrichten. De rijtuiggen zullen zich voor het vertrek om 2 uur verenigen aan de grot van het park. De aankomst zal geschieden op het Sint-Denijsplein, waar de prijzen aan de eerst aangekomenen zullen uitgereikt worden.

5 mei 1898

Het eigenlijk vertrek van een twaalfstal ruiters voor de *Paper Hunt* had plaats aan *De Hutsepot*, de aankomst op het Sint-Denijsplein, na een lange omweg die bezaaid was met hinderpalen.

Op het plein waren talrijke rijtuiggen en wielrijders aanwezig. De heer Georges Fiévé wachtte de ruiters te paard af. Deze moesten hem achtervolgen en de linten afnemen welke hij op de schouder droeg. Daarbij deed hij de ruiters drie maal over de hinderpalen en de rivier springen.

Het lukte de heer Conrad Verhaeghe de Naeyer de buiten te veroveren en de eerste prijs werd hem toegekend. De tweede was voor de luitenant Longueville.

9 juli 1898

De *Gentse Maatschappij van Vervoer*, gekend om haar dienst met de *tramcars*, richt voor de koersdagen van 10, 12 en 17 juli een bijzondere dienst in van breaks naar het plein te Sint-Denijs.

Men zal van half één beginnen vertrekken aan de Cataloniëstraat nabij de Korenmarkt. Terugkeer onmiddellijk na de koersen. Prijs per reis: 50 centiemmen.

10 augustus 1898

De dienst van de genie is gelast met het bestuderen van de plans voor twee kazernen welke bestemd zijn voor de ruitery en de artillerie van ons garnizoen, maar ze zouden gebouwd worden nabij het plein van Sint-Denijs. Dit zou een groot verlies betekenen voor de stad en het is te hopen dat de regering op dit besluit zal terugkeren.

De kazernen zouden daar komen onder het dubbel voorwendsel dat de grond in de stad te duur is en om de soldaten te verwijderen van een zekere soort van herbergen, welke zij nu al te veel bezoeken.

Maar het spreekt vanzelf dat die nieuwe kazernen de bazen van de herbergjes onmiddellijk zullen doen verhuizen, om zich te Sint-Denijs te gaan nestelen. Dit kwaad zou dus geenszins verholpen worden. Het zou zelfs nog verergeren, aangezien ver buiten de stad het toezicht op de zedelijkheid onmogelijk zou worden.

*(** Op 18 november kwam de melding dat de nieuwe kazernen echter zouden worden opgericht langs de Oudenaardsesteenweg, even voorbij de herberg De Sterre.)*

31 maart 1899

Het uitvoerend comiteit van de Provinciale Tentoonstelling heeft aan de maatschappij van de paardenloopstrijden een toelage verleend van 1000 frank om toegerekend te worden als Prijs van de Tentoonstelling.

De maatschappij heeft zich verbonden alles in te spannen om een vierde loopdag in te richten. Dit nieuws zal met genoeg worden vernomen door de neringdoenden van de wijk.

11 januari 1900

De maatschappij van de koersen te Sint-Denijs heeft een grond gehuurd achter de tribunes en de stallingen om er een tuin van een hectare groot aan te leggen. Die zal een ware verfraaiing zijn voor de tribunes en afhankelijkheden en ongetwijfeld gewaardeerd worden door het publiek, dat er in de schaduw zal kunnen wandelen gedurende de tussentijden van de koersen.

20 juni 1900

De jagers-verkenners hebben zondag hun reeks wapenoefeningen op het plein

van Sint-Denijs afgesloten met een manoeuvre. De krijgsbeweging werd onder de bevelen van majoor Timmermans en de kapiteins Bouckaert en De Meulenaere met veel samenhang en overleg uitgevoerd.

Na het einde van de oefeningen werden de jagers-verkenneren vergast op een lekkere soep, bereid door de *soepcommissie*. Gedurende de maaltijd speelde het muziekkorps de schoonste stukken van haar repertorium.

De heer Verbrugge gaf een voordracht over de diensten tijdens de manoeuvres, om te bewijzen dat het *Rood Kruis van België* bepaald van groot nut is.

6 juli 1900

Dit jaar zullen de paardenloopstrijden op het Sint-Denijsplein plaats hebben op 8, 10, 12 en 15 juli, telkens om 2 uur.

De tribunes en omheining voor de wegen werden vergroot en verfraaid, ten einde het verblijf voor het publiek zo aangenaam mogelijk te maken.

Vanaf heden worden abonnementen van 60 frank voor vier dagen met een dameskaart afgeleverd in het *Hôtel Royal* aan de Kouter.

De doorloopkaart kost 20 frank voor de heren en 10 frank voor de dames en geeft recht op het binnen laten van een rijtuig in de omheining.

De prijzen om op het plein te rijden zijn 10 frank voor een rijtuig met vier wielen en 5 frank voor één met twee wielen en de ruiters. Er is ook voorzien in een bijzondere omheining aan 1 frank. Het publiek wordt kosteloos toegelaten.

24 mei 1901

De eerste en de tweede ban van de burgerwacht trokken zondag langs verschillende wegen naar het Sint-Denijsplein om er de voorziene krijgsoefeningen uit te voeren, te weten het innemen van Maaltebrugge en het terugdrijven van de “vijand” tot op het plein, waar nadien een welverdiende rust werd genomen.

De beide afdelingen werden aangevoerd door de majoors van Thorenburg en Morel de Boucle de Saint-Denis, onder het opperbevel van kolonel Ligy.

De luitenant-generaal Bussine heeft de oefeningen bijgewoond, de officieren gelukgewenst met de goede afloop en de beide bataljons in ogenschouw genomen.

De troepen zijn rond 11 1/4 uur naar de stad teruggekeerd langs de Veldstraat in plaats van langs de Kouter, om het concert van de mijnwerkers niet te storen.

18 juli 1901

De paardenkoersen van Sint-Denijs werden nogal bezocht. Wat echter alle jaren vermindert zijn de prachtige gespannen. Alle rijke sportliefhebbers zijn op hun buitengoed of aan de zee. Zij komen wel naar de koersen maar nemen een eenvoudig huurrijtuig.

17 december 1901

In de zitting van de stedelijke raad bracht de heer De Muynck verslag uit over de hernieuwing van de pacht aan de maatschappij van de paardenkoersen, aan de oude voorwaarden, voor een termijn van 3, 6 of 9 jaar, naar keuze van elk der partijen, mits de prijs van 600 frank per jaar.

De huurder zal geen vergoeding mogen vragen voor de schade door de krijgsverrichtingen veroorzaakt, is verantwoordelijk voor de schade aan de bomen en verplicht de grachten en wegen die het plein omringen te onderhouden.

Een lid heeft voorgesteld een bepaling in te lassen, waarbij het aan de kinderen toegelaten wordt op het plein te spelen. De meerderheid heeft beslist de vernieuwing goed te keuren, mits deze laatste voorwaarde.

De heer De Bruyne - Ik vraag de openbare verpachting van het plein. Andere partijen, van voetbal en dergelijke, zouden het kunnen pachten.

De heer schepen De Vigne - Dat is onmogelijk. Het kan voor niets anders dienen dan voor paardenlopen.

De heer Vanden Bossche - Ik zie in het voorstel van de heer De Bruyne een nieuw middel om de paardenkoersen te dwarsbomen. Zij brengen veel nering bij in de stad en ik verzoek mijn medeleden van de raad tegen zijn voorstel te stemmen.

Het voorstel van de heer De Bruyne werd met 22 stemmen tegen 11 verworpen.

25 maart 1902

Op zondag 6 april heeft naar het plein van Sint-Denijs een *Paper Rally* van 10 kilometer plaats voor voetgangers en wielrijders, ingericht door de atletiekafdeling van A. A. *La Gantoise*. Vergadering aan de statie Gent-Sint-Pieters om 9 uur.

Op het plein wordt op zondag 1 mei een *Cross Country* van 10 kilometer gehouden. Zelfde plaats en uur van vergadering.

23 oktober 1902

Eergisteren heeft op het Sint-Denijsplein de return contest plaats gehad tussen de leden van de Golf-Club van Brugge en de Omnium Sporting Club van onze stad. De Gentenaars wonnen twee reeksen van het golfspel, de derde reeks telde niet.

8 mei 1903

Er is gezegd dat de grote paardenkoersen die jaarlijks tijdens de kermisdagen op het plein van Sint-Denijs plaatshebben, ditmaal op het Westveld van Sint-Amandsberg zouden geschieden.

Men verzekert echter dat de werklieden bezig zijn het plein van Sint-Denijs effen te leggen, opdat het in goede toestand zou zijn. In die voorwaarde zou door de inrichters van de paardenlopen de verandering van plaats niet aangenomen worden.

10 mei 1903

In het hotel van de heer Vanden Hecke de Lembeke, voorzitter van het inrichtend comiteit der paardenloopstrijden, had een ledenvergadering plaats aangaande de locatie voor de aanstaande loopstrijden.

De heer voorzitter houdt zich reeds meer dan 25 jaar bezig met die koersen en vraagt niet beter dan dat zij op het Sint-Denijsplein zouden behouden blijven. Maar het terrein is onbruikbaar geworden en de beste paarden komen wegens het gevaar niet meer naar Gent. Men heeft lang gewerkt om het plein in goede staat te houden, maar de artillerie met haar zware stukken verwoest alles.

Alvorens het comiteit een bepaalde beslissing nam heeft de heer Vanden Hecke de toestand aan de heer burgemeester Braun voor ogen gelegd. Deze laatste heeft uit dringende noodzaak alle mogelijke maatregelen getroffen. Werklieden zijn reeds bezig het zand weg te nemen dat de grond bedekt.

De heer Vanden Hecke en verscheidene andere leden van het comiteit zijn vrijdag de werken gaan bezichtigen en waren er over voldaan. Er zullen bij de krijgsoverheid onmiddellijk stappen worden aangewend opdat het loopterrein in de toekomst niet meer zou beschadigd worden.

De koersen zullen tijdens de gemeentekermis dus zoals gewoonlijk doorgaan op het Sint-Denijsplein.

14 mei 1903

Zondagmorgen hadden op het Sint-Denijsplein in de *paddock* van de koersen schermwedstrijden met de degen plaats, ingericht door de Sint-Michielsgilde. Enige leden van de zaal Simonis te Brussel namen aan de wedstrijden deel.

11 september 1903

Tijdens een hevige storm is op het Sint-Denijsplein een reusachtige boom ontworteld en grotendeels neergevallen op de herberg *Derby*.

17 juli 1904

Gisteren zijn tijdens de koersen op het Sint-Denijsplein twee pick-pockets van stiel geknipt en naar het gevang overgebracht. Eén van hen had de portefeuille van de heer De Clippel gestolen. Daar stak maar een kleinigheid in, aangezien die heer enige minuten daarvoor er waarden had uitgenomen om op de koersen te spelen.

28 april 1905

Woensdag werd door de maatschappij van de paardenkoersen een bijzondere vergadering gehouden waarin beslist werd de wedrennen voortaan te laten doorgaan op het *Westveld* te Sint-Amandsberg. Dit besluit werd genomen ingevolge de slechte toestand van het plein te Sint-Denijs-Westrem.

De maatschappij heeft de vertegenwoordigers van de drukpers in het secretariaat uitgenodigd om hen op de hoogte te stellen van al de omstandigheden welke deze overbrenging noodzakelijk hebben gemaakt.

De spoorbaan Kortrijk - Gent moet worden verlegd en de nieuwe richting zal op 300 meter van het plein voorbijgaan. Misschien zou de regering hier kunnen tussen komen en de zandberg op het loopveld doen afvoeren om al de grachten op te vullen van de reeks meersen waarover de nieuwe spoorbaan heen loopt. Doch dit alles zal weer tijd vragen. Intussen worden de koersen verplaatst en eens iets verplaatst is, keert het maar moeilijk meer weer.

Alle jaren moet de maatschappij van de paardenkoersen veel geld uitgeven om het plein ietwat in orde te brengen en het is ook zeer te vrezen dat de ontvangsten te Sint-Amandsberg veel minder zullen zijn dan te Sint-Denijs.

Maar de ontvangsten van de rijtuigen waren niet zo groot als men wel dacht. Verleden jaar beliepen die voor de drie koersdagen slechts 1 130 frank, terwijl de maatschappij veel grotere verliezen onderging doordat er bijna geen

paarden meer kwamen welke volgens de voorwaarden van de koers moesten verkocht worden. Zo won men vroegere jaren hierbij tot 13 000 frank, verleden jaar nog slechts 3000 frank.

Wil men de koersen weer naar Sint-Denijs brengen, dan valt er niets anders te doen dan met de krijgsoverheid overeen te komen en het eigenlijke loopplein in behoorlijke staat te houden. Zelfs in dat geval zou het nog minstens drie jaar duren vooraleer de paardenkoersen weer op Sint-Denijs kunnen plaatshebben. Het was niet meer mogelijk het plein goed te houden. De kanonnen die tijdens de krijgsoefeningen over het renperk rijden maken het zo hard, dat het een ijsbaan lijkt, waar de paarden geen vaste voet meer op hebben. Deze hardheid was ook dikwijls oorzaak van het vallen van jockeys en paarden, ongelukkig genoeg soms met dodelijke afloop. De eigenaars van goede paarden bleven de één na de andere weg.

Nu, geen goede paarden, geen bookmakers, geen publiek en geen ontvangsten. Toch beproefde de maatschappij het nog om vol te houden. Alle jaren deed zij de meest beschadigde delen bemesten en met gras bezaaien. Dat kostte veel geld maar hielp tot niets, aangezien het pas gezaaid weer door de kanonnen werd stukgereden.

Alle nodige stappen werden nogmaals bij de militaire overheid aangewend. Misschien zou het middel hier nog kunnen in gevonden worden, dat de artillerie slechts het middendeel van het plein zou gebruiken en de andere wapens desnoods op het renperk zouden komen, waardoor het niet zou kunnen beschadigd worden, maar dit schijnt bij krijgsoefeningen onmogelijk te zijn. Nog een ander gebrek van het plein is de berg van twee meter duinzand in het midden gelegen, die voor gevolg heeft dat bij regen al het water dadelijk naar de lager gelegen gedeelten afloopt, terwijl bij de minste windvlaag het gladde zand over het loopplein wordt verspreid en meehelpt om het gevaarlijk te maken.

10 mei 1905

Voor dit jaar en minstens nog de drie volgende zullen de paardenlopen niet meer op het Sint-Denijsplein kunnen gehouden worden. De afschaffing staat dus vast. Dit besluit is voor de belangen van de wijk der Kortrijksepoort zeer te betreuren.

Het is slechts na alle middelen te hebben uitgeput dat de maatschappij moet besluiten de koersen over te brengen naar Sint-Amandsberg. Het loopplein is stellig beter, maar de ruimte voor rijtuigen ontbreekt en de plaats voor het publiek is kleiner.

27 juni 1905

In de zitting van de stedelijke raad gaf de heer burgemeester lezing van een brief van luitenant-generaal Lorrain, waarin deze protesteert tegen de verklaring welke volgens Franstalige bladen door de heer burgemeester in de gemeenteraad zou zijn afgelegd, over de schade door de troepen toegebracht aan het plein van Sint-Denijs.

Als de stad niet meer het inzicht heeft gebruik te maken van de toelating die door de krijgsoverheid werd gegeven om op het Sint-Denijsplein paardenkoersen te houden, verzoekt de luitenant-generaal de maatschappij van de koersen zo spoedig mogelijk de gebouwen te doen afbreken welke er thans opgericht zijn.

26 maart 1906

De grote paardenlopen zullen dit jaar weer op het Sint-Denijsplein worden gehouden. Men is bezig aan het omspitten van het renperk, dat rondom heel het plein 30 meter breed zal worden. Daar waar mul zand was brengt men een dikke laag goede aarde om er een vaste grond te bekomen.

De krijgsoverheid zal er in het vervolg de kanonnen niet meer overheen laten rijden, zodat eenmaal het goed aangelegd is, het voor lange jaren bruikbaar zal wezen.

10 juni 1906

Woensdag heeft men de geschiktheid willen vaststellen van het nieuw renperk op het koersplein van Sint-Denijs. Het comiteit van de koersen, verschillende eigenaars en hogere officieren van het garnizoen woonden de vergadering bij. De paarden van de nabij gelegen stoeterijen hebben beurtelings de ronde van de piste afgelopen.

Al de tegenwoordige personen verklaarden dat de verandering opperbest is. De grond is er zeer goed en van stof is niets te bespeuren. De piste zelf is zo effen, dat er gelijk in vroegere jaren geen diepten noch heuveltjes meer op te vinden zijn. Er zijn ook maatregelen genomen om besproeiingen te doen indien zulks nodig zou zijn.

Het Sint-Denijsplein zal dus weer één van onze beste pistes worden. Zoals het plein nu is mag men op het welslagen van de koersen rekenen en de maatschappij van de paardenlopen haalt eer van het gedane werk.

1 mei 1907

De *Automobielclub der beide Vlaanderen* richt op zondag 12 mei een groot feest in op het Sint-Denijsplein. De inschrijving is kosteloos voor de leden van een erkende automobielclub.

Kaarten aan 2 frank voor de voorbehouden tribunes geven recht op de toegang tot het plein met een rijtuig. Ze zijn te bekomen in het lokaal van de Club op de hoek van de Kouter en de Schouwburgstraat en aan de ingang van het Sint-Denijsplein op de dag zelf van het feest. Zie hier het puik programma:

- behendigheidswedstrijd op een piste met verschillende hindernissen, waarvoor drie prijzen worden uitgelooft, bestaande uit vergulde, zilveren en bronzen medailles:
 - baren en sparren omzeilen;
 - ringen doorsteken en de klok luiden;
 - een riviertje doorwaden;
 - de uitweg van de doolhof zoeken;
 - een beker verplaatsen;
 - achteruit rijden in vormen van een S, enz.
- *gymkhana* voor automobielen, bestaande uit vier handicaps:
 - traagheidswedstrijd zonder stilstand;
 - in het voorbij rijden een pijl in het doel werpen;
 - het minst water verliezen uit een glas in de hand;
 - aankomen, stilhouden, draad door een naald steken, automobiel in werking zetten en terug vertrekken;
- wedstrijd voor de schoonste open of gesloten automobiel.

6 mei 1907

Gisteren deed de artillerie van de burgerwacht oefeningen met kanonnen op het Sint-Denijsplein. Vier stuks waren hen ter beschikking gesteld. Ze voerden met evenveel behendigheid observatieschietingen uit als de kanonniërs van het leger.

Rond half elf werd aan heel de afdeling *waterzooi van kiekens* opgediend. De officieren en manschappen lieten het zich goed smaken, terwijl het muziekkorps onder het bestuur van de heer Heylbroeck een schoon concert speelde.

16 juli 1909

Onze knappe Gentse roeiers hebben te Henley met anderhalve lengte voorsprong de beker gewonnen. In de statie Gent-Sint-Pieters gebeurde een feestelijke en plechtige ontvangst van onze kampioenen der regatten.

Voor het begin van de koersen te Sint-Denijs werden ze opgewacht aan de ingang van het plein, er ontvangen door het bestuur en gelukgewenst door de heren Van Loo en della Faille. Tevens werd hen een prachtige kroon en een bloemenschoof aangeboden.

Na de eerste koers werd in het secretariaat van de maatschappij een glas schuimwijn geledigd.

23 mei 1910

Op het plein van Sint-Denijs hebben morgen de aangekondigde schietoefeningen plaats van de afdeling artillerie van de burgerwacht. Er wordt geoefend met het *Mausergeweer* en vier stuks geschut, door het leger met de nodige paardenspannen bereidwillig ter beschikking gesteld.

15 juli 1910

Bij de terugkeer na de paardenkoersen te Sint-Denijs zijn duizenden personen en zonder overdrijving zeker 500 rijtuigen gedurende ongeveer drie kwartier opgehouden geworden door het sluiten van de baren aan de Kortrijksesteenweg.

Toen zij geopend werden moest de politie de geleiders nog vele minuten doen wachten om eerst de opeengedrongen massa voetgangers uit de weg te laten gaan.

Misschien was er onder de personen die in de rijtuigen moesten talmen wel iemand die invloed genoeg heeft bij de bevoegde minister, om in dit dagelijks oponthoud verbetering te brengen, of minstens de werken aan de op te hogen spoorbaan en de viaducts te bespoedigen. Daar wordt bijna niet of al te langzaam gearbeid.

14 juli 1911

Nog nooit hadden de paardenkoersen op het Sint-Denijsplein zoveel bezoekers gelokt als donderdeg. Het getal paardengespannen rijtuigen was echter zeer gering. Dit verklaart zich door de grote uitbreiding van de automobielen. Aan de spoorwegdoorgang van de Kortrijksesteenweg waren uitmuntende

maatregelen getroffen om alle ongelukken te vermijden. Toch heeft de *terugkeer der koersen* door het herhaaldelijk stoppen voor de bareel veel van zijn aantrekkelijkheid verloren. Het was gisteren de algemene wens dat tegen het volgend jaar de opgehoogde spoorbaan in dienst kan worden gesteld.

De vertraging had voor gevolg dat het bijna 7 1/2 uur was als de laatste rijtuigen de steenweg afreden. Dat was goed voor de herbergiers en andere neringdoenden, die drie lange uren geen handen genoeg hadden om te bestellen.

10 juni 1913

Sinds enige jaren hadden er de zondag van de gemeentekermis op het Sint-Denijsplein nog slechts draafwedstrijden plaats en de dinsdagen en donderdagen waren voorbehouden aan de grote vluchtkoersen.

Volgens het officieel programma van de kermis zijn er dit jaar niet anders dan draafkoersen op de zondagen 13 en 20 juli en dus geen grote paardenlopen meer...

ERIK DE KEUKELEIRE

Fragmenten uit “Sint-Pieters-Aalst, Sint-Pieters-Aaigem en Sint-Denijsplein - deel 1 (1819-1901)”, 298 pagina’s en “deel 2 (1902-1918)”, 302 pagina's - oktober 2004 - uitgaven in eigen beheer.